

PALLADIO/VENETIE 2012

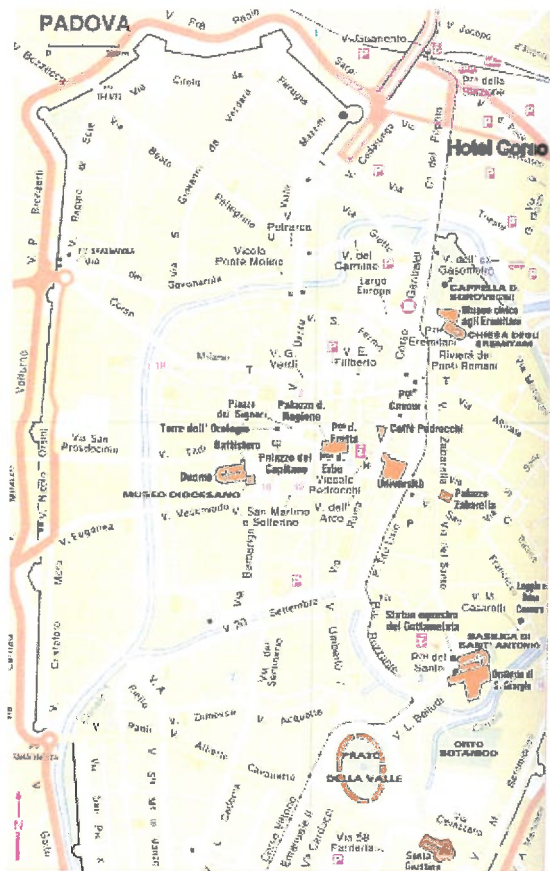
12 - 18 SEPTEMBER

A ET A STUDIEREISGIDS

deelnemers	2
hotels	3
programma	4 t/m 7
projecten Veneto.....	8 t/m 41
projecten Venezia.....	42 t/m 48
kaarten:	
kaart Veneto.....	9
kaart Vicenza.....	13
kaart Venezia.....	42

Evy	* Augusteijn	+316 49832676	
Guus	Baneke	+316 53542507	
Francisca	Benthem	+316 51518493	organisatie
Salomé	Bentinck	+316 51104128	
Julliëtte	* Daniëls	+316 13805075	
Jeanne	Dekkers	+316 53418873	
Virginia	Doelwijt	+316 41236410	
Nafascha	* Drabbe	+316 22690711	
Maarten	Fritz	+316 53747123	
Marijke	de Goey	+316 54951839	
Hans	* van Heeswijk	+316 53234871	
Paola	Huijding	+316 22978115	
Leendert	Kooman	+316 46020680	
Herman	* de Kovel	+316 28765146	
Marianne	Loof	+316 26346491	
Adriaan	Mout	+316 26392700	
Marcia	* Mulder	+316 55708664	
Ton	van Namen	+316 53380680	
Hans	van Olphen	+316 55840844	
Menno	Ongering	+316 53953469	
Tijmen	Ploeg	+316 15001733	
Els	Proost	+316 51212301	
Marlies	Rohmer	+316 50628382	
Rens	* Schulze	+316 19906990	
Aryan	Sikkema	+316 12815453	organisatie
Gerrit	Smienk	+316 20603927	organisatie
Helga	Snel	+316 24540344	
Joke	* Vos	+316 53468878	organisatie
Ruud	Wilmink	+316 53522939	
Hester	Wolters	+316 43165240	

* niet mee naar Venetië

Hotels:

Hotel Corso, Padua

Corso del Popolo 2, 25131, Padua

T +39 0498750822

Hotel Nazionale, Venezia

Lista di Spagna 158, Cannareggio, 30121, Venezia

T +39 041716133

WOENSDAG 12 SEPTEMBER

h 08.30	inchecken op Schiphol		Palazzo Porto
h 09.55	vertrek KL 1653 naar Venetië (Gerrit reist vroeger en ontmoet ons daar)		Contra'Porti 21
h 11.45	aankomst vliegveld Venetië Marco Polo		Palazzo Valmarana Braga Rosa open wo 3-6. Of op afspraak. Min. 15 personen
h 12.00	vertrek per bus lunch buiten de bus		Corso Fogazzaro 16 de Dom (Palladio werkte aan de koepel)
h 14.00	aankomst villa Saraceno Via Finale 8, 36020 Agugliaro		Palazzo Porto Breganze Piazza Castello
h 15.00	vertrek per bus		gezamenlijk een glas op een terras
h 15.45	aankomst villa Capra, La Rotonda Via della Rotonda 45, 36100 Vicenza	h 19.00	vertrek per bus
h 17.00	vertrek per bus naar centrum Vicenza wandeling langs: Teatro Olimpico Piazza Matteotti (er zijn soms opvoeringen) Palazzo Chiericati Piazza Matteotti 37/39 Loggia del Capitaniato Piazza dei Signori Palazzo della Ragione (Basilica) Piazza dei Signori Palazzo Thiene (nu Banca Popolare) Contra' S. Gaetano Thiene 11 Palazzo Barbarano (hier zit het Palladio studie centrum, in oktober is het Palladiomuseum open) Contra'Porti 11	h 19.45	aankomst Hotel Corso Corso del Popolo 2, 25131, Padua individueel diner

DONDERDAG 13 SEPTEMBER

- h 08.30 vertrek per bus
- h 09.30 aankomst villa Piovene
Via Palladio 51, Lugo di Vicenza
bezoek tuin
- h 10.00 vertrek te voet naar villa Godi
- h 11.15 vertrek per bus naar Bassano del Grappa
- h 12.00 bekijken brug Palladio
- h 12.15 per bus naar villa Barbaro
Via Cornuda 7, 31010, Maser
- h 13.00 gezamenlijke lunch
- h 14.00 aankomst villa Barbaro
facultatief bezoek exterieur van Tempietto Barbaro
- h 16.00 vertrek per bus
- h 16.30 aankomst villa Emo
Via Stazione 5, 31050, Fanzolo di Vedelago
- h 18.00 vertrek per bus
- h 19.00 aankomst hotel
individueel diner

VRIJDAG 14 SEPTEMBER

- h 09.00 vertrek per bus
- h 10.00 aankomst villa Badoer
Via Giovanni Tasso 1, 45025, Fratta Polesine
- h 11.00 vertrek per bus
- h 12.15 aankomst villa Pisani
Via Risale 1, 36045 Bagnolo di Lonigo
- h 13.15 vertrek per bus
lunch buiten de bus
- h 14.00 aankomst villa Poiana
Via Castello 43, 36026, Poiana
- h 15.00 vertrek per bus
- h 15.45 aankomst park Dona dalle Rose bij villa Barbarigo
Via Barbarigo 15, 35030, Valsanzibio
- h 18.00 vertrek per bus
- h 18.45 aankomst hotel
individueel diner

ZATERDAG 15 SEPTEMBER

- h 09.00 vertrek per bus
- h 09.45 aankomst villa Cornaro
Via Roma 104, 35017, Piombino Dese
- h 10.45 vertrek per bus
- h 11.45 aankomst villa Contarini en park
Via Luigi Camerini 1, 35016, Piazzola sul Brenta
- h 12.45 vertrek per bus
- h 13.30 **individueel lunch**
bezoek Vicenza:
Teatro Olimpico (Basilica)
Palazzo Chiericati
individueel evt. te bezoeken:
Pallazzo Barbarano (gestoten i.v.m. restauratie)
Pallazzo Valmarana
Pallazzo Thiene
- h 18.00 vertrek per bus
- h 18.45 aankomst hotel
gezamenlijk diner in Padua

ZONDAG 16 SEPTEMBER

- h 08.45 vertrek per bus
- h 09.00 aankomst Botanische tuin Padua
Via Orto Botanico 15
- h 09.30 vertrek per bus
- h 10.15 aankomst villa Malcontenta
Via dei Turisti 9, 30034 Mira Venezia
- h 11.30 vertrek per bus
- h 12.00 afscheid bij bus
Een deel van de groep gaat even naar Venetië en individueel met shuttle-bus of boot naar vliegveld en terug met KL 1656 om 17.30 van Marco Polo naar Amsterdam, aankomst 19.30 uur.
De andere reisgenoten gaan naar hotel en kunnen individueel naar de Architectuur Biennale in de Giardini, het Arsenale en verspreid in het centrum van Venetië
- Hotel Nazionale**
Lista di Spagna 158, Cannareggio, 30121, Venezia

MAANDAG 17 SEPTEMBER

vrij programma (Biënnale is op maandag gestloten)

suggesties:

kerken van Palladio

- San Giorgio Maggiore

Isola di San Giorgio Maggiore, open 9.30-12.30, 14.30 - 18.00

halte Vaporetto: San Giorgio

- eetzaal van het klooster bij Giorgio Maggiore

- Il Redentore

Campo SS. Redentore 195, Giudecca, open ma-za 10-17 uur / zo 13.00-17.00 uur

halte Vaporetto: Palanca

- San Francesca della Vigna

Campo della Confraternita, Sestiere Castello, open 8 -12.30 / 15.00 - 18.30 uur

verder nog interessant:

- Punta della Dogana

halte Vaporetto: Salute

- Palazzo Grassi

Punta della Dogana en Palazzo Grassi samen € 20,

open 10 - 7 uur behalve dinsdag

halte Vaporetto: S. Samuela lijn1, of S. Angelo lijn 2

- brug over Canal Grande

Calatrava, Piazzala Roma

- Tolentini klooster

Santa Croce 191, vlakbij Piazzale Roma

- Palazzo Querini

Castello 5252

- Palazzo Fondazione Masieri

Dorsoduro 3900

- Olivetti showroom

Piazza San Marco 101

- Gebiedsontwikkeling door Gino Zucchi op eiland la Giudecca

Calle delle Scuole, Fondamenta delle Scuole, Campo della Speranza, Corte grande

- Spazio Vedova

Sestiere Dorsoduro 46

DINSDAG 18 SEPTEMBER

vrij programma

bezoek Biënnale

individueel transfer naar vliegveld met bus of boot

h 17.30

vertrek KL 1656 naar Schiphol

vliegveld Venetië Marco Polo

h 19.30

aankomst Schiphol

PALLADIO

Geboren op 30-11-1508, als zoon van de molenaar Pietro della Gondola. Hij werd opgeleid tot steenhouwer. In 1540 krijgt hij de titel architect.

Hij reisde naar Rome en bestudeerde de antieke Romeinse bouwkunst. Waarschijnlijk heeft hij Michelangelo ontmoet. Zijn mentor Trissino geeft hem in 1545 de naam Palladio (naar de Griekse godin Pallas Athene).

Hij ontwikkelt een stijl vrij van plaatselijke invloeden. Een internationale stijl in statu nascendi. Enorm invloedrijk door de kwaliteit van zijn ontwerpen, door de teksten met tekeningen in zijn 'Quattro Libri', en door de illustraties die hij toevoegde aan de eerste vertaling van de boeken van Vitruvius in het Italiaans.

Met veel zwoegen en ijver en liefde heeft hij zijn hele leven geprobeerd om de wetten van de geheime harmonie te herontdekken. Geïnspireerd door Vitruvius en Alberti: Een gebouw of complex is als een levend organisme, een lichaam met samenhangende delen.

Dankzij zijn mentor Trissino en een aantal visionaire opdrachtgevers zoals Barbaro, Chiericati, en Valmarana kreeg Palladio de kans om zijn visie en talenten te ontplooiën.

Stijlelementen: symmetrie, hiërarchie, visuele stabiliteit. Piano nobile, loggia, gewelven boven belangrijke ruimten, zorgvuldige verhoudingen, praktische functionaliteit, status, samenhang. Barchessa (bijgebouw voor stallen en opslag van graan en hooi, met een overdekte zuilengang).

Sertiana (een boogconstructie met ernaast rechthoekige openingen tot de aanzet van de boog). Tympanon op zuilen, de middelste twee staan verder uit elkaar dan de andere.

Hij zoekt wortels in de antieke beschaving. Hij ziet een verval sinds de Romeinen en een heropleving door architecten als Bramante en Raphaël.

Palladio werd een rolmodel voor architecten na hem en had enorme invloed dank zij zijn vier boeken (Quattro Libri) en de kwaliteit van zijn werk.

Hij was door zijn latere werk een wegbereider voor de barok, maar je kunt hem ook zien als een voorloper van functionalisme en modernisme.

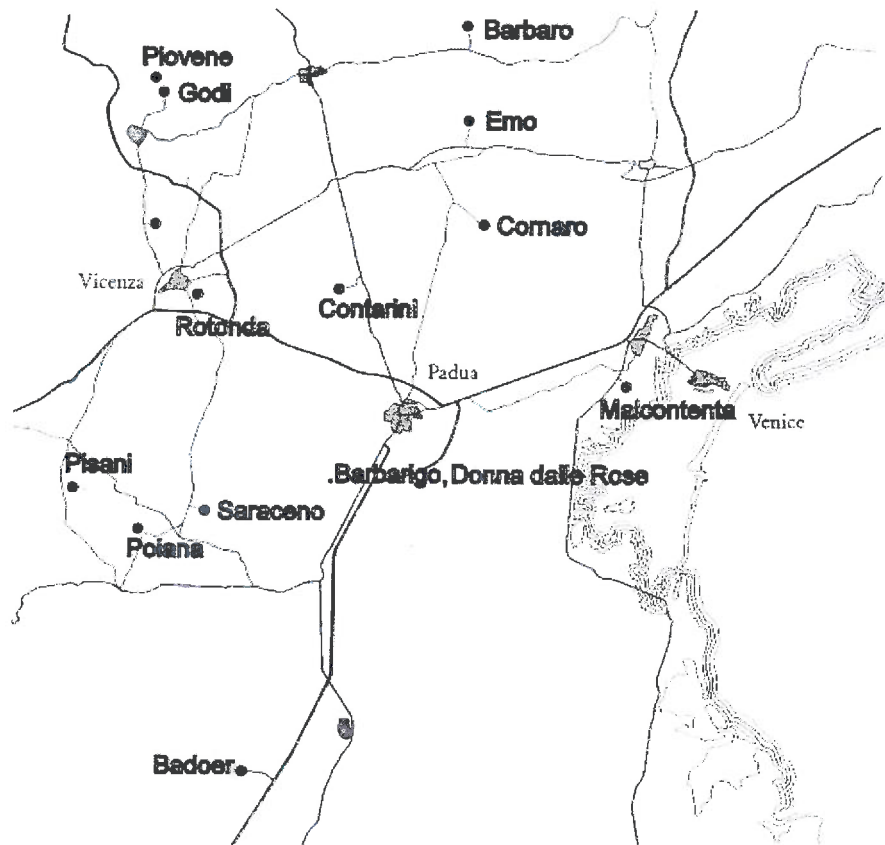
VENETO

De economie van Venetië was te afhankelijk van handel. Graan moest uit het Midden-Oosten worden ingevoerd. De bevolking groeide en moest gevoed worden. Het handelsmonopolie en de hegemonie op de Middellandse Zee van Venetië verdwenen begin 16e eeuw, de handelsroutes veranderden. Deze factoren waren aanleiding voor de ontwikkeling van de landbouw en diversificatie van de economie.

Graan, wol en zijde werden belangrijke producten van het achterland van Venetië.

Dat vroeg om een nieuw type landhuis/boerderij/ministad. Alberti: 'De stad is een groot huis, het huis een kleine stad (dat vond Aldo van Eyck ook).

De Veneto werd een van de rijkste gebieden van Europa.

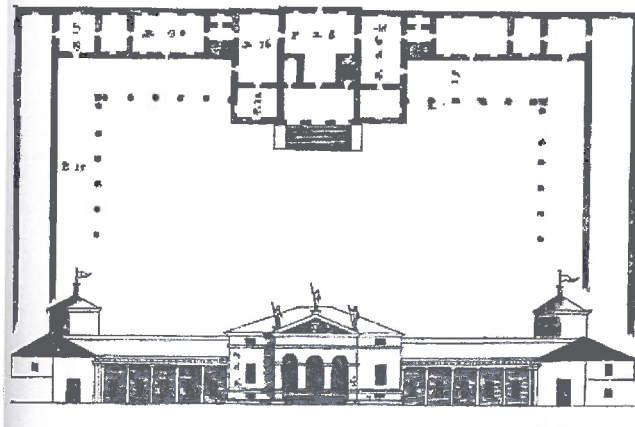
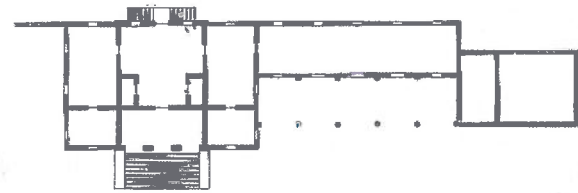

VILLA SARACENO / FINALE DI AGUGLIARO (1543)

Verving een bestaande boerderij. Lig op een kunstmatig verhoogd terrein. De vloer is extra verhoogd t.b.v. droge voeten en status.

In het Quattro libri staat een geïdealiseerd ontwerp met aan weerszijden vleugels die de voorruimte omarmen. Slechts één vleugel werd door Palladio gebouwd. Het hoofdgebouw is ascetisch, zonder decoratie.

De kleine zolderramen verlichten de opslag van graan (het vermogen van de landheer). Het gebouw is een 'verbeterde' versie van de boerderij van de broer van Saraceno, even verderop. De kapel tussen beide gebouwen verbindt ze.

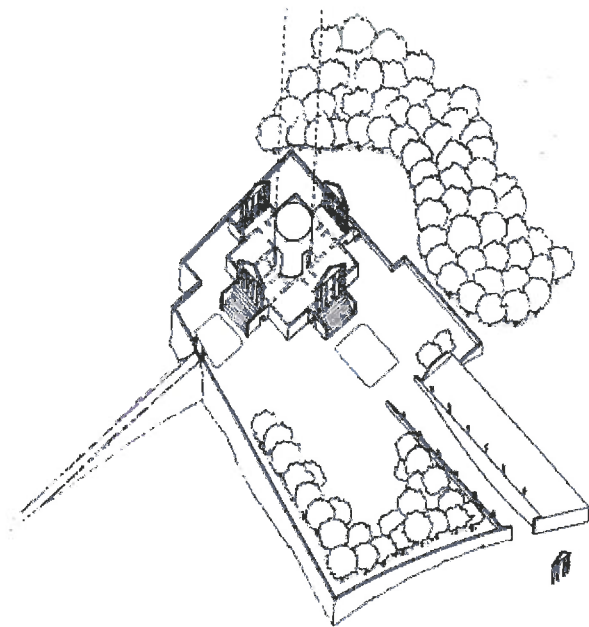

tekening in Quattro Libri (OL)

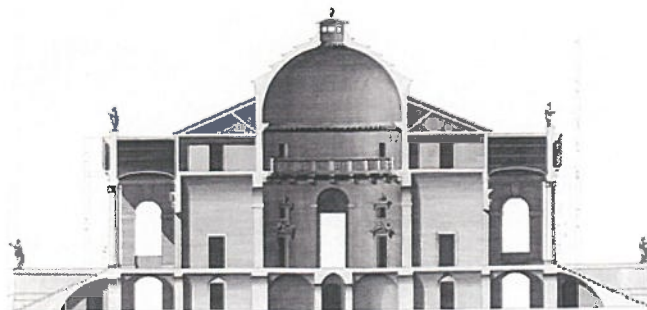
huidige situatie

VILLA ALMERICO CAPRA / LA ROTONDA / VICENZA (1566)

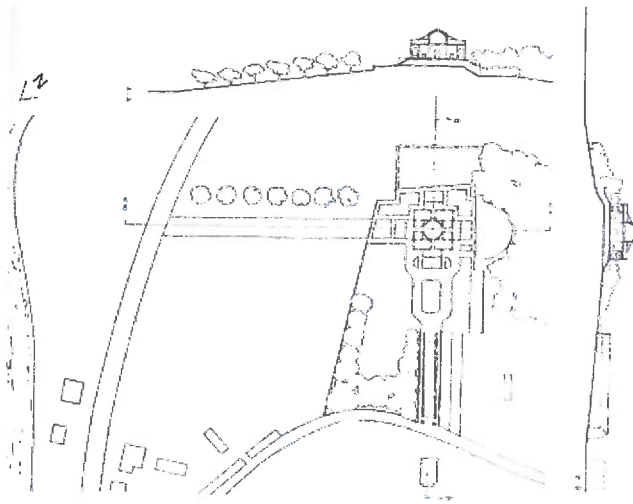
Almerico was een bisschop, die een voorname residentie wenste na zijn actieve leven in Rome. Hij stierf voordat het gebouw was voltooid. Capra liet het afmaken door Scamozzi.

La Rotonda is het meest bewonderde werk van Palladio. Een statement van abstracte volumina. Verwijzend naar de bouwstenen van het heelal volgens Plato. Een ideaal model. Alzijdig symmetrisch en alzijdig verschillend (door de omgeving). Op het dak staat een beeld van Hercules met een geit (Capra is Italiaans voor geit). Het interieur is overvloedig versierd met schilderijen over de klassieke mythologie. Decoratie verluiert soms de geometrie van de ruimte.

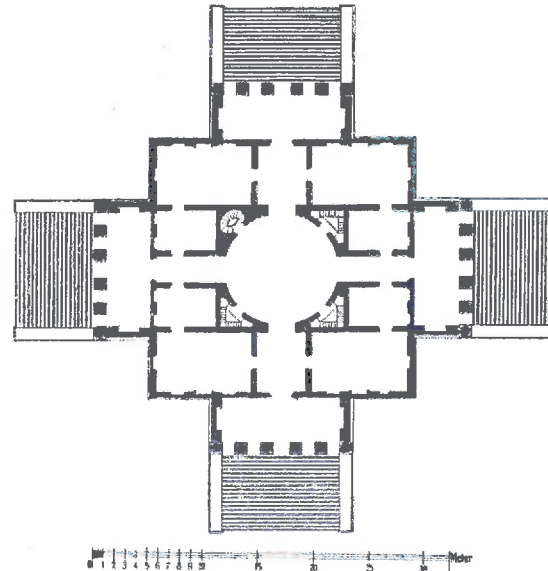

De Latijnse tekst op de gevel betekent: Marius Capra, Gabriëls zoon, die dit gebouw onder het striktste eerstgeboorterecht heeft geplaatst. Tegelijk met alle inkomsten, akkers, dalen en heuvels aan deze zijde van de grote weg. Dit tot eeuwige gedachtenis aanbevelend, terwijl hij zelf duldt en onthouding betracht. Commentaar van Goethe: 'Speciaal het slot is zonderling genoeg: een man die over zoveel vermogen en wilskracht kon beschikken, voelt nog dat hij moet dulden en ontberen. Dat kan men tegen geringere kosten leren'.

Goethe over Palladio: 'Hoe meer men Palladio bestudeert, des te onbegrijpelijker wordt het genie, het meesterschap, de rijkdom, de veelzijdigheid en de gratie van deze man'.

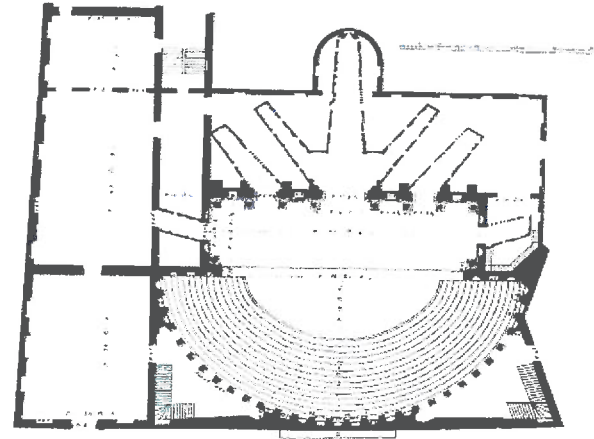
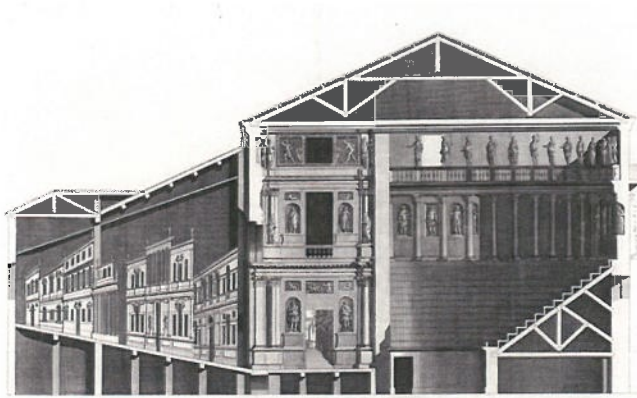

Villa Rotonda

TEATRO OLIMPICO / PIAZZA MATTEOTTI / VICENZA (1580)

Poging om het Romeinse theater in een blijvende vorm te herbouwen. Gebaseerd op teksten van Vitruvius en opgravingen van Romeinse ruïnes.

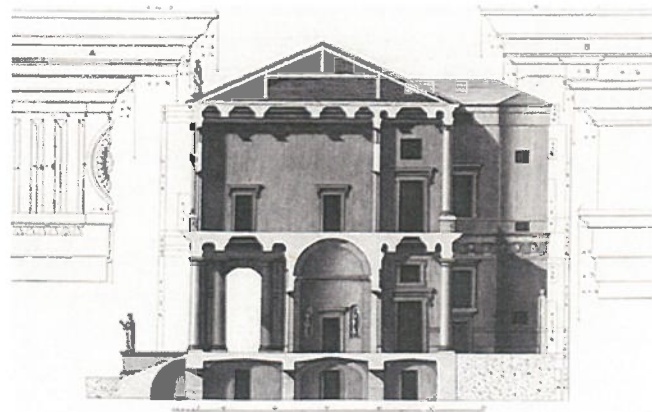
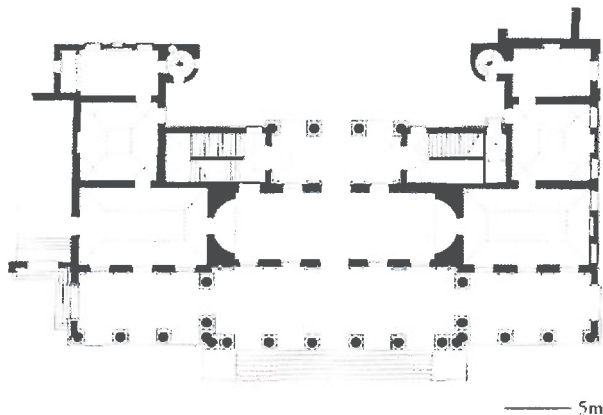
Het eerste gebouwde theatergebouw. Hout en stucwerk. De toneelwand is gedecoreerd in drie lagen met afnemende hoogte met o.a. beeldhouwwerken van de leden van het Olympisch genootschap.

Het theater is na de dood van Palladio afgebouwd. De zeven paden achter het decor, met kunstig verkorte straatperspectieven, verbeelden de zeven wegen van Thebe. Ze zijn ontworpen door Scamozzi.

Er zijn soms uitvoeringen.

PALAZZO CHIERICATI / PIAZZA MATTEOTTI 37 / VICENZA (1550)

Gebouwd op de plek van een aantal kleine huisjes grenzend aan het vee- en houtmarktplein aan de haven bij de samenvloeiing van twee rivieren. De openbare loggia/arcade/zuilenhal is buiten de rooilijn. Op de verdieping gebruikt de grote zaal ook de ruimte van de loggia. De bouw stopte in 1557 bij de dood van de opdrachtgever en werd een eeuw later voltooid volgens het ontwerp van Palladio. Het gebouw staat op een podium o.a. in verband met overstromingen van de rivieren, en ten behoeve van afstand tot de dieren op de veemarkt. Nu een museum.

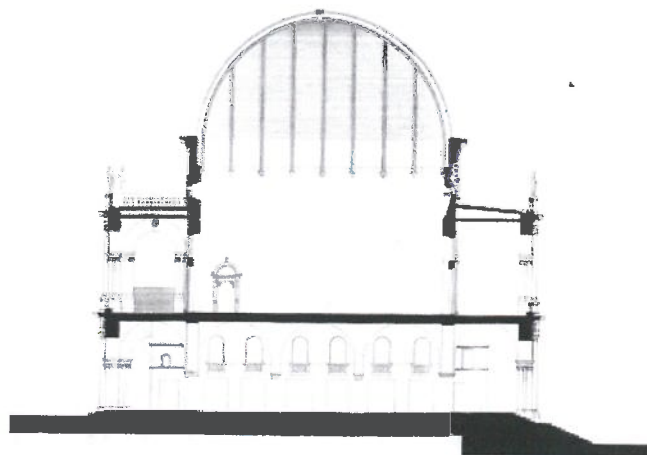
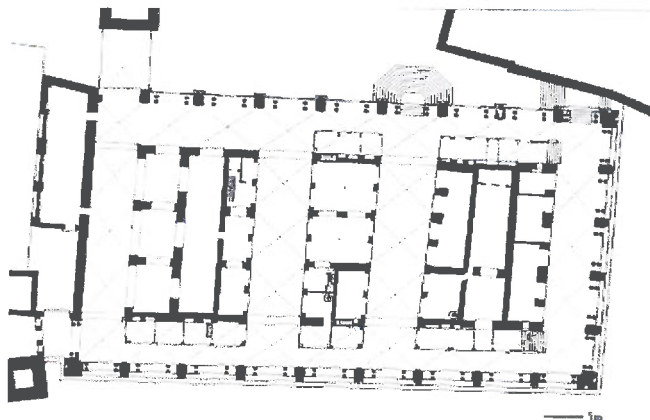

PALAZZO DELLA RAGIONE (BASILICA) / PIAZZA DEI SIGNORI / VICENZA (1546 - 1549)

Herbouw en restauratie van een deels ingestort complex. Beneden winkels met arcades. Op de verdieping een grote vergaderzaal ten behoeve van het gemeentebestuur (de raad) met een loggia.

Bijzonder is dat de openbare winkelstraten doorlopen onder de beslotenheid van het gezag.

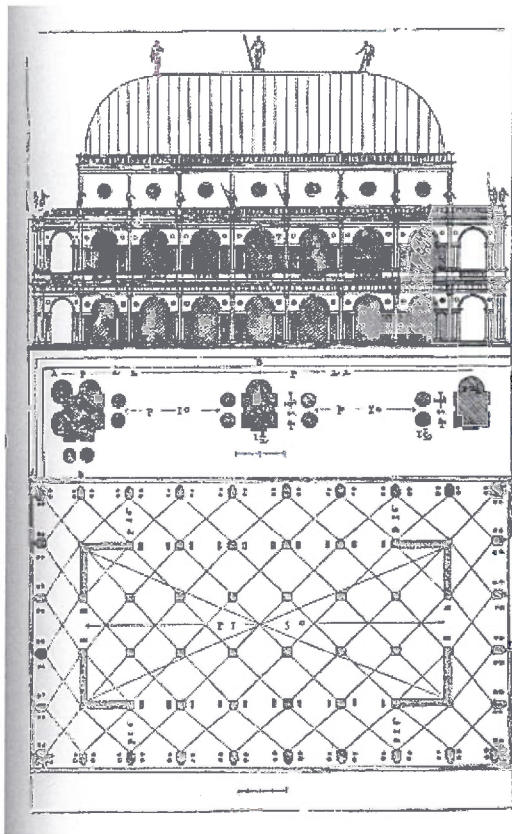
Door de zo genaamde 'Sertiana' en het variëren van de breedtes van de flankerende openingen konden de maatverschillen van de oorspronkelijke winkelstraten elegant (nauwelijks zichtbaar) worden opgelost. Let op de ruimtelijkheid door de dubbelzuilen met een smal tongewelf en het licht door de de oculi.

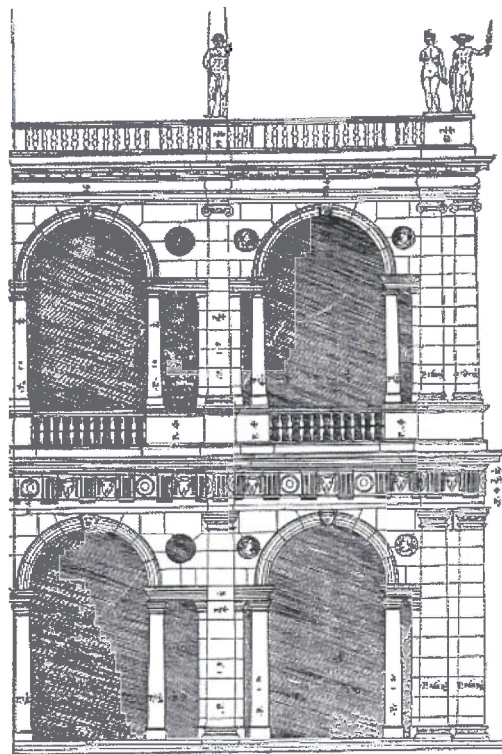
Lijsten en balustraden zijn rijk gedetailleerd.

Heel bijzonder dat de jonge, tamelijk onervaren Palladio deze kans kreeg. Hierdoor werd hij de 'stadsbouwmeester' met een vast inkomen. Hij heeft zijn hele leven aan dit project gewerkt. De Basilica was uiteindelijk het duurste project in de zestiende eeuw in de omgeving van Venetië.

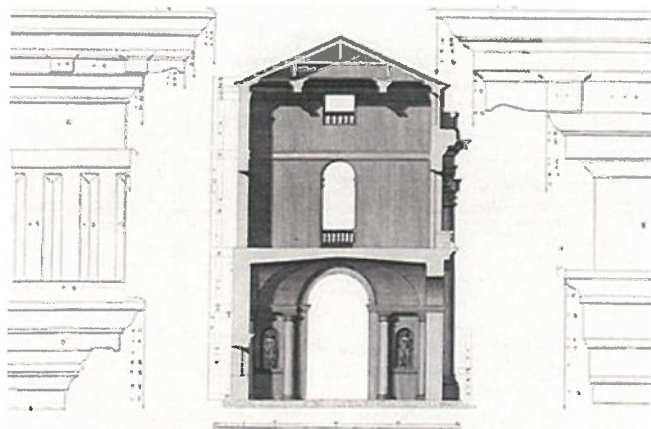
Het werd pas volledig afgebouwd in 1624. In 1954 werd het plein verlaagd zodat de trappen, die in de Quattro Libri staan, konden worden gemaakt. Oorspronkelijk liep het straatniveau gewoon door.

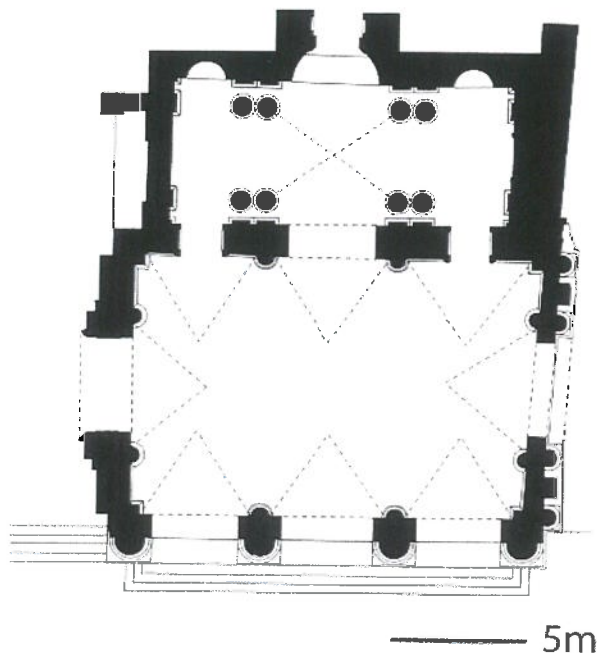
Basilica in Quattro Libri

LOGGIA DEL CAPITANIATO / PIAZZA DEI SIGNORI / VICENZA (1565)

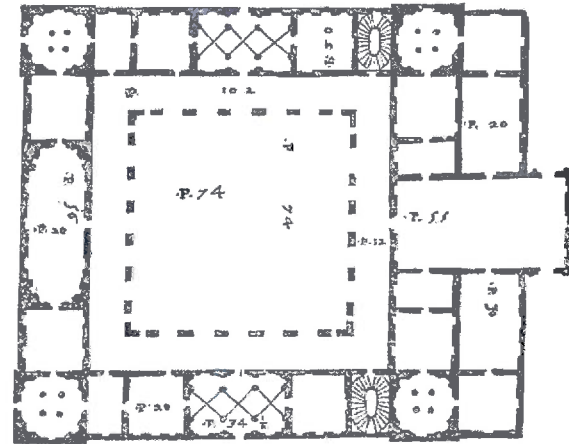
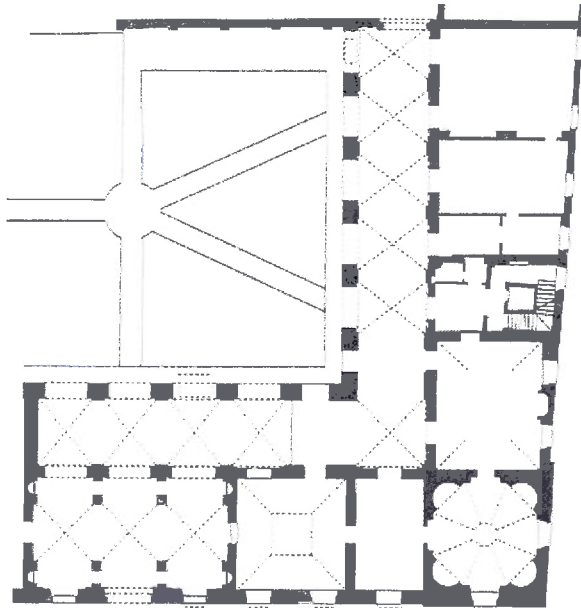

Verving een vergelijkbaar middeleeuws gebouw ter plaatse, dat al twee keer was herbouwd in de zestiende eeuw. Een openbare loggia op de begane grond met een zaal ten behoeve van audiënties door het militaire gezag op de verdieping. De voor- en zijgevel zijn tamelijk verschillend. Het had waarschijnlijk uitgebreid moeten worden met twee traveeën. Er zou een Palladiostraat zijn ontstaan met de paleizen van Porto, Thiene en Barbarano, afgesloten door de Basilica.

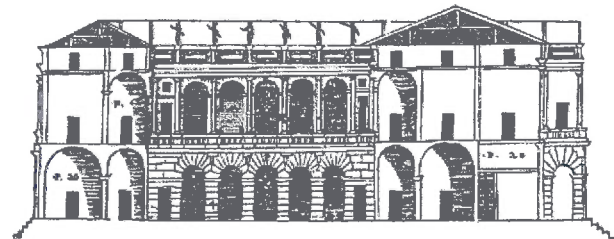

PALAZZO THIENE / CONTRA 'S / VICENZA (1542)

Het was de ambitie van de opdrachtgever om een grandioos paleis te bouwen, dat een heel stadsblok van 54 x 62 meter zou beslaan. Thiene was o.a. rijk door de zijde productie. Het ontwerp is slechts voor een deel gerealiseerd. Ontworpen door Romano en uitgevoerd door Palladio.

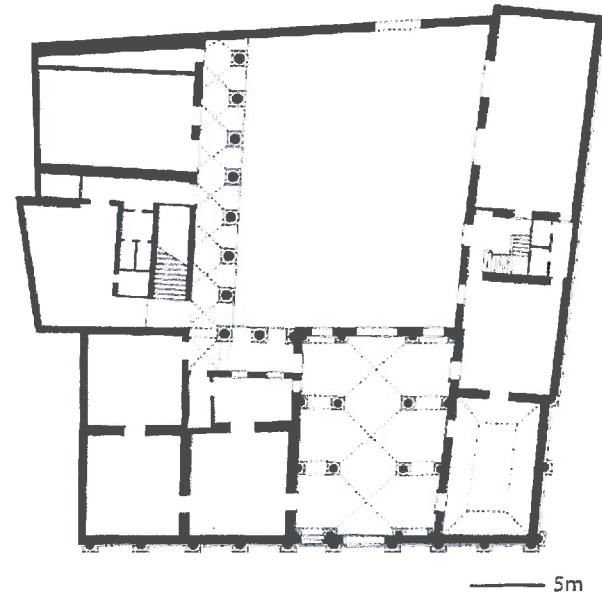
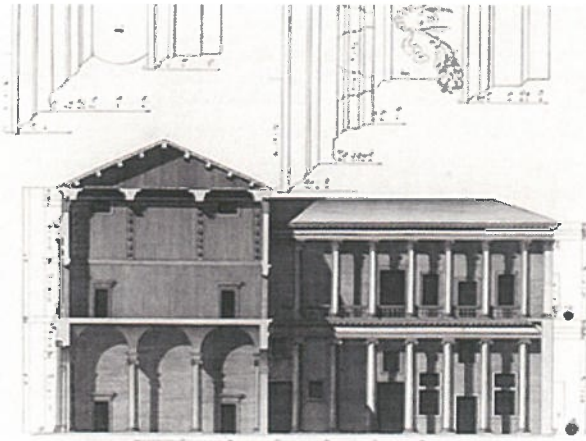

Een gestoten, tamelijk defensief gebouw. Kolommen zijn stapeling van ronde en vierkante blokken. De loggia aan de patio is later met ramen dichtgezet. Nu een bank met kunstcollectie.

PALAZZO BARBARANO / CONTRADA PORTI 11 / VICENZA (1569)

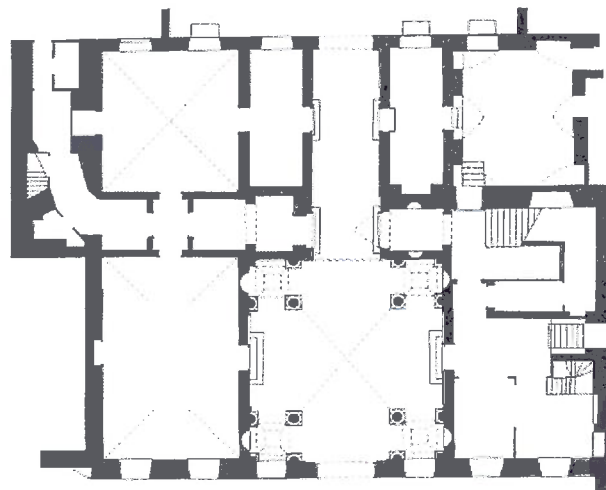
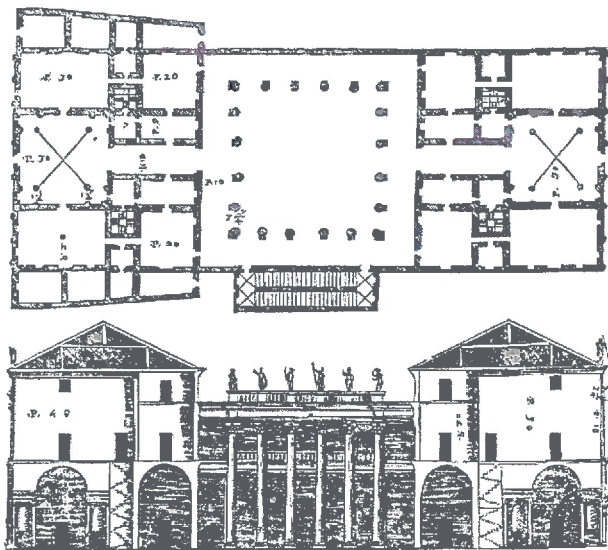
Het enige stadspaleis dat Palladio volledig volgens zijn ontwerp kon realiseren. Tijdens het ontwerpen werd het linker pand verworven. Nu kon een fraaie binnenplaats ontstaan en werd de gevel asymmetrisch. Geraffineerde gewelven om de grote zaal op de piano nobile te dragen en de entreehal te structureren. Bestaande gebouwen zijn aangepast aan het nieuwe samenhangende concept. Scheefstanden en maatafwijkingen zijn elegant opgelost. Van binnen uitbundig versierd door grote kunstenaars. De opdrachtgever was een liefhebber van literatuur en muziek.

Zijn paleis concurreerde met de paleizen van Thiene, Porto en Valmarana. Corbusier schetste het in 1922.

PALAZZO ISEPPO PORTO / CONTRADA PORTI 21 / VICENZA (1544)

In het ontwerp in de *Quattro Libri* loopt het complex van straat tot straat. Slechts een deel is gerealiseerd. Mooi atrium met vier kolommen. In de 2 ruimten links: fresco's van o.a. Veronese. Op de dakrand staan beelden van de opdrachtgever en zijn oudste dochter in Romeinse kleding. Er was een langdurige vriendschap tussen Palladio en Porto.

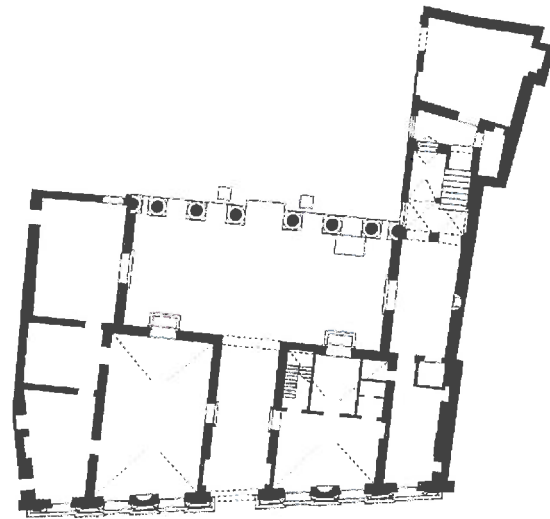

Quattro Libri

5m

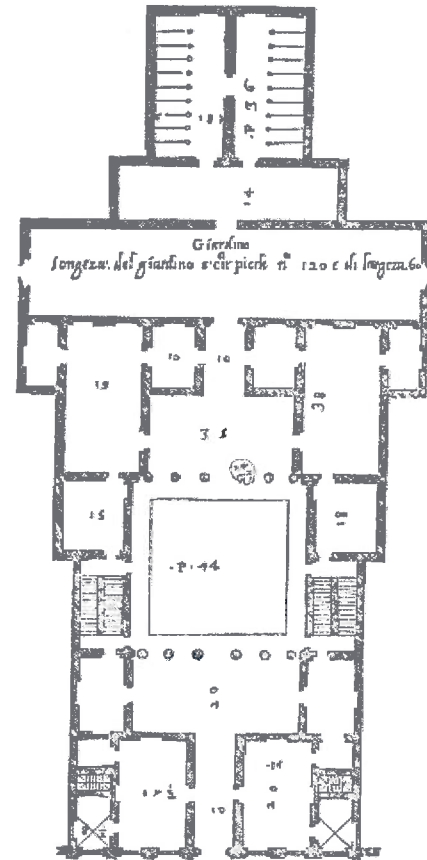
PALAZZO VALMARANA / CORSO FOGGAZZARO 16 / VICENZA (1565)

Verbouwing van bestaande gebouwen met maatverschillen en schiefstanden. Afwijkend van ontwerp in Quattro libri. Kolossale pilasters (2 lagen hoog) domineren het beeld. Afwijkende schaal in de buitenste traveeën: aanpassing aan de schaal van de belendingen.

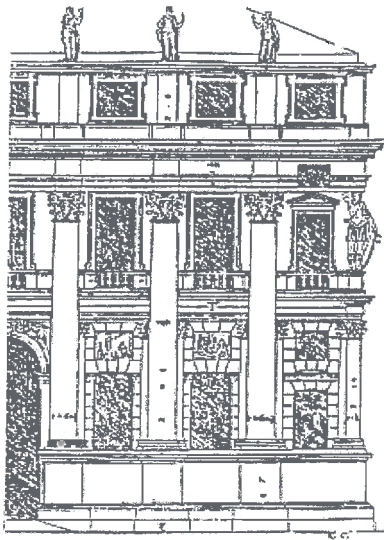
Quattro Libri

5m

PALAZZO PORTO BREGANZE / PIAZZA CASTELLO /
VICENZA (1571)

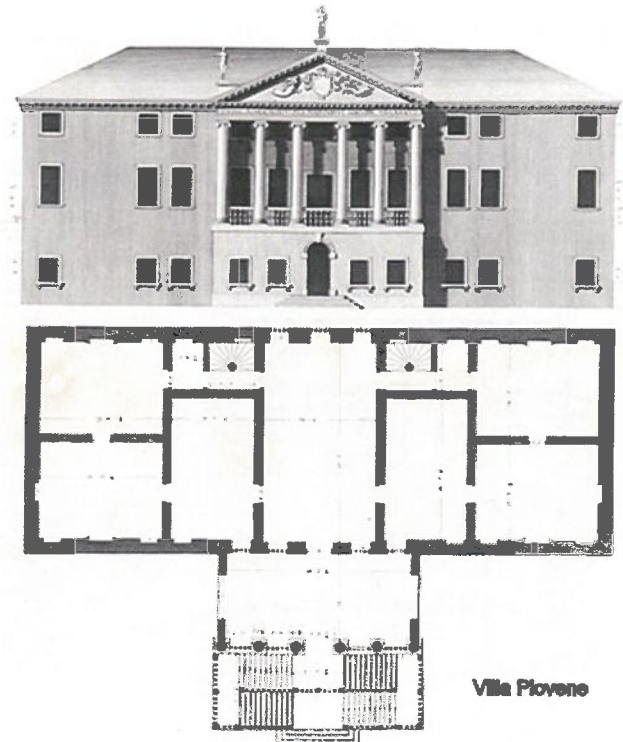
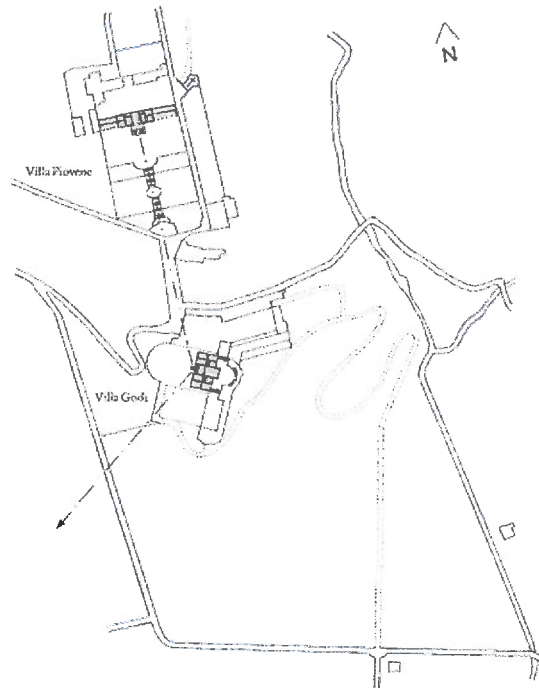
Slechts twee traveeën gebouwd (**voltooid** door Scamozzi), er waren er ooit
7 gepland. Krachtig verticaal monument. Enorme zuilen die $\frac{3}{4}$ uit de gevel
steken op erg hoge sokkels.
(geen afbeelding)

Valmarana Quattro Libri

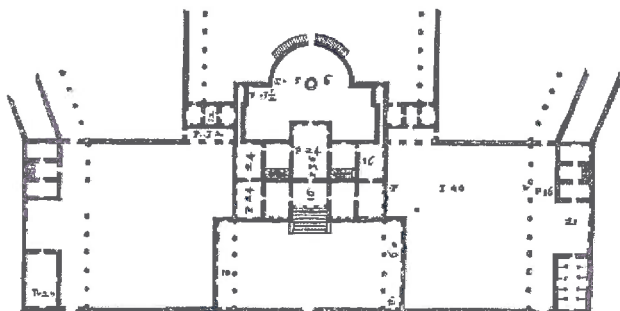
VILLA PIOVENE / VIA PALLADIO 51 / LONEDO DI LUGO / VICENTINO (1539)

De villa is ontworpen door Palladio en gewijzigd en voltooid door Scamozzi.
De tuin (18e eeuw) is toegankelijk.

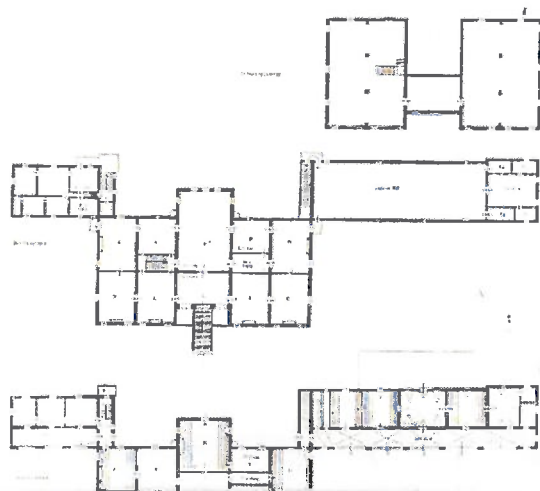

VILLA GODI / VIA PALLADIO 44 / LONEDO DI LUGO / VICENTINO (1537)

Villa Godi is het eerste project van Palladio. Een nieuw type villa/boerderij. De Dorische Barchesa links is ouder. De villa is zorgvuldig ingepast bij de bestaande gebouwen, maar heeft de kenmerken van al zijn villa's: van buiten streng en sober, bijna boers.

Quattro Libri

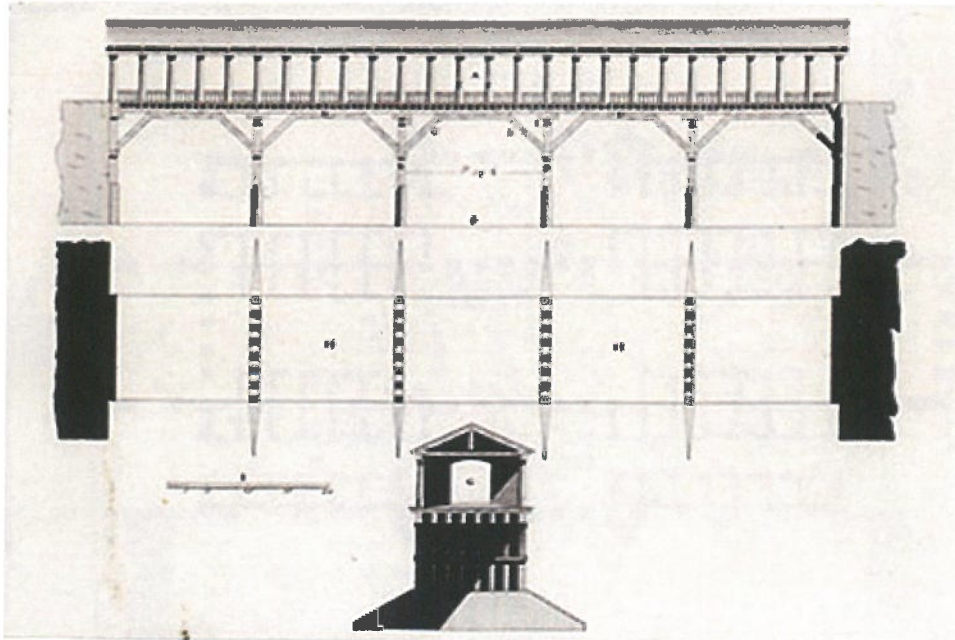

gebouwd

De functionele opbouw (verticaal en horizontaal), driedeling van het hoofdblok, gebruik van assen, symmetrie, zorgvuldige verhoudingen, relatie met de tuin en het landschap. Het interieur is rijk versierd.

BRUG IN BASSANO DEL GRAPPA (1569)

Nadat in 1567 de houten, overkapte brug bij een overstroming was weggespoeld, ontwierp Palladio een nieuwe in steen. Dit ontwerp werd verworpen. Daarna ontwierp hij een houten constructie, veel stabielere dan de vorige. Deze hield het bijna twee eeuwen uit, totdat ook deze brug werd weggespoeld. Later is de brug herbouwd volgens Palladio's ontwerp. In de oorlog door de Duitsers vernietigd, nu weer herbouwd.

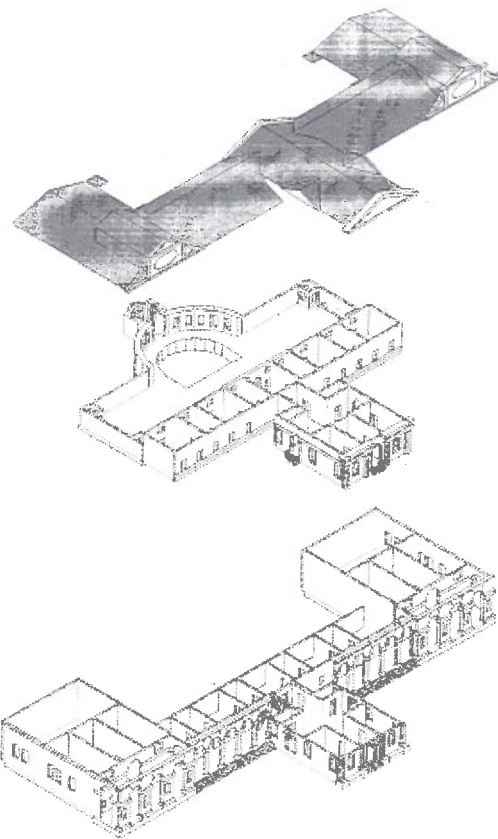
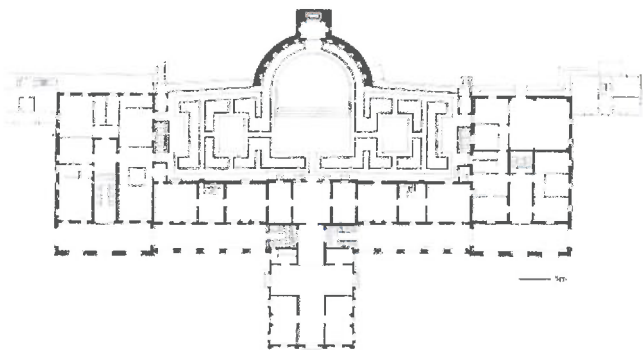

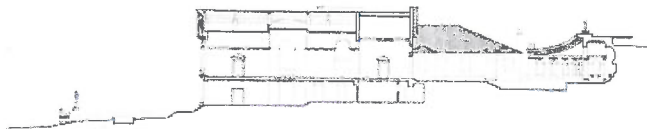
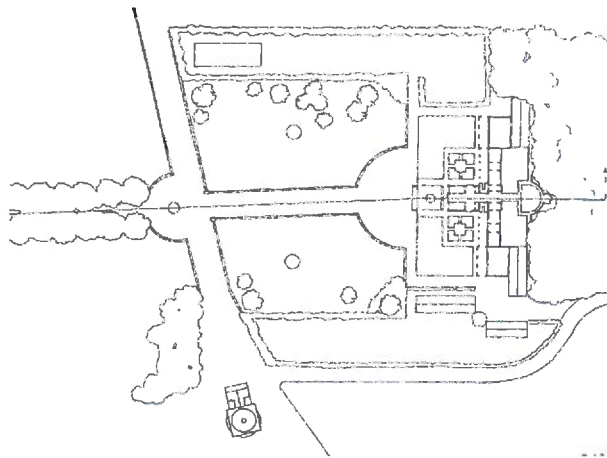
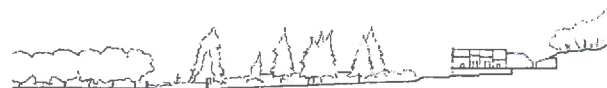
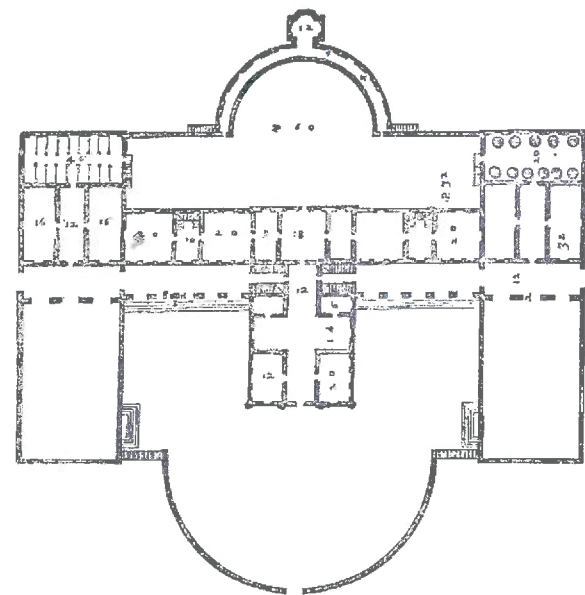
VILLA BARBARO / VIA CORNUDA 7 / MASER / TREVISO (1554)

Huis en bijgebouwen vormen een compacte eenheid. De opdrachtgevers waren mannen van cultuur, deskundig in antieke architectuur. Daniele Barbaro was promotor van Palladio. Ze bezochten samen Rome en verzorgden de geïllustreerde vertaling van Vitruvius. Barbaro was een kerkvorst en humanist, met belangstelling voor astronomie en astrologie. (zie de zonnewijzers op de duiventillen)

Water werd van de heuvel geleid naar een fontein, de keuken, de visvijver en de drinkbakken voor de paarden aan de weg en werd daarna gebruikt voor de irrigatie van de wijngaarden.

Binnen zijn waardevolle fresco's van Veronese. Trompe - L'oeil. Wat is realiteit? Bij het ontwerp hadden de opdrachtgever en Veronese waarschijnlijk veel invloed.

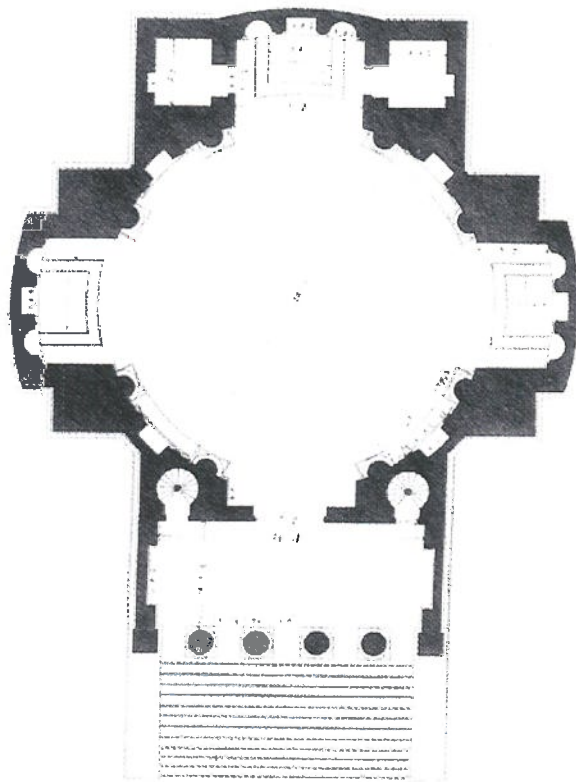
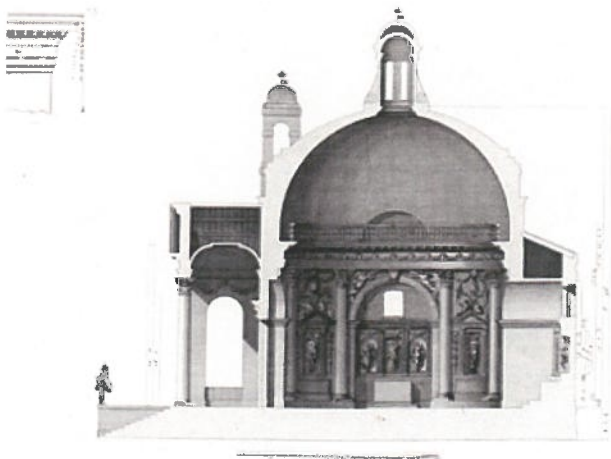

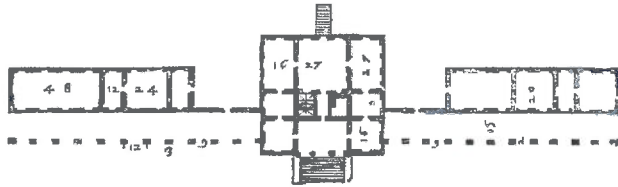
Quattro Libri

TEMPIETTO BARBARO / STRADA COMUNALE BASSANESE / MASER (1580)

Bedoeld als kapel voor de villa, mausoleum voor de familie van de eigenaar en dorpskerk (dat laatste is niet gelukt). Combinatie van cilinder en Grieks kruis. Vier massieve steunberen dragen bij aan de sculpturale boeiende massa. Het interieur is rijk met stucwerk gedecoreerd. Zijn de twee flankerende torens geïnspireerd door minaretten (een van de broers Barbaro, die een belangrijke rol had bij de selectie van Palladio tot architect van de Redentore, kende Sinan, de beroemde bouwmeester in Istanbul)? Palladio sterft tijdens toezicht op de bouw, op 19 augustus 1580. Voltooid door Scamozzi.

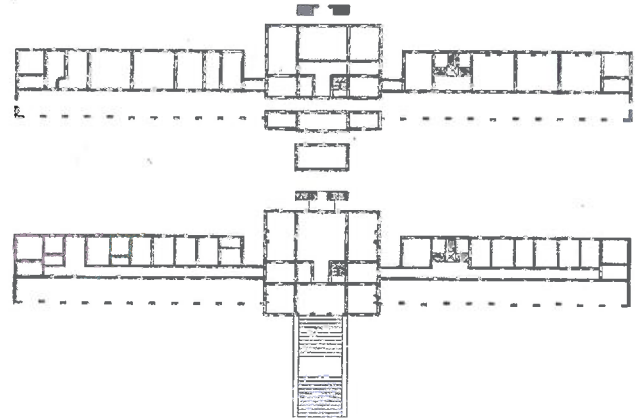
VILLA EMO / VIA STAZIONE 5 / FANZOLO DI VEDELAGO / TREVISO (1558)

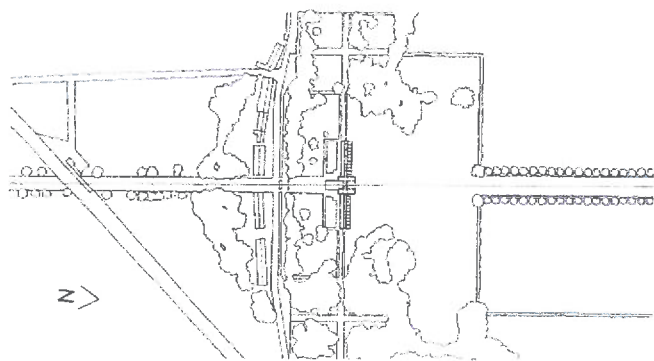
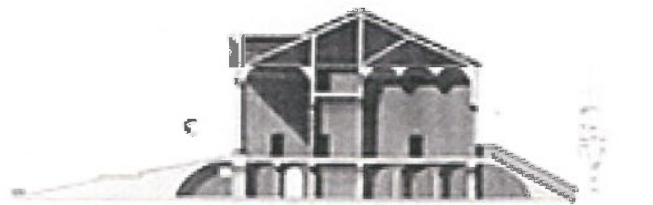

Quattro Libri

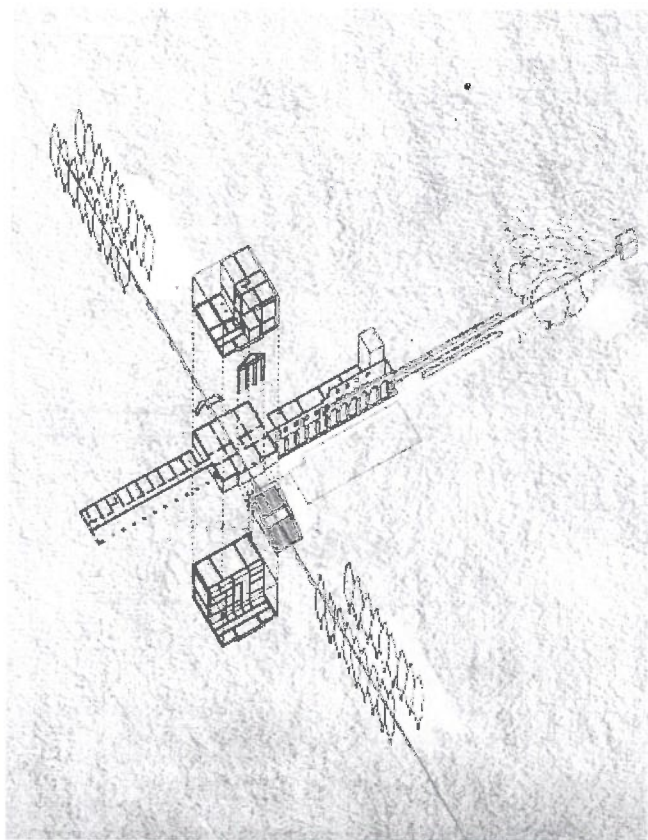
Brandpunt van landschappelijke lijnen. Schoolvoorbeeld van de nieuwe typologie van de Palladiaanse villa. Combinatie van de praktische eisen van het boerenbedrijf en status door de inspiratie van antieke architectuur. Een samenhangend complex van landhuis, bijgebouwen en duiventillen. De oriëntatie sluit aan bij de Romeinse verkaveling (de centuriato). Hier is een interventie gepleegd, die het eigenlijke domein van de villa ver overstijgt.

Er werden rijke maïsoogsten binnengehaald. Het was ook een centrum van de zijdeproductie. Veel schoorstenen om de zijderupsen te koesteren. De lange zijvleugels zijn een teken van rijkdom. De architectuur is sober en strak. Het interieur is uitbundig. Fresco's over Venus, astronomie, poëzie, muziek en de zondigheid van het stadsleven.

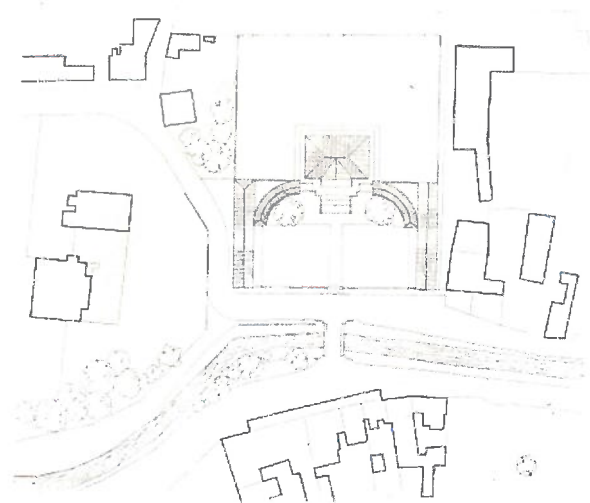

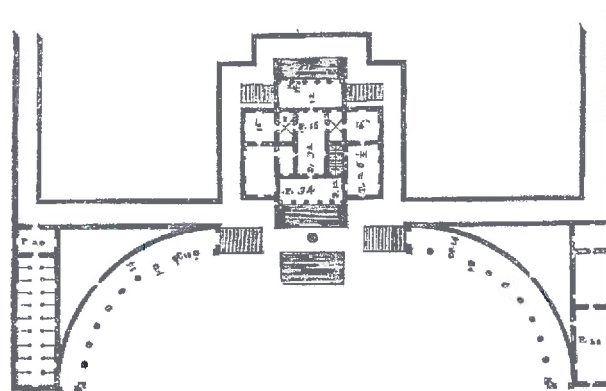
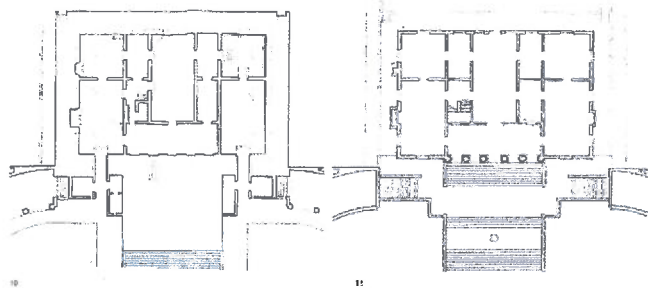
Villa Emo

VILLA BADOER / VIA TASSO 1 FRATTA POLESINE / ROVIGO (1554)

In het zuiden van de Venetiaans republiek, in het vlakke en vochtige Polesine. Deze villa moest het hoofdkwartier worden van een groot landgoed van vijfhonderd velden verderop. Het staat op de plek van een middeleeuws kasteel. Hoog in verband met overstromingsgevaar. Moeras werd akkerland. De gebogen vleugels ontvangen de bezoeker met open armen. De gastheer kan van indrukwekkende trappen afdalen. Dienstruimten op de begane grond, woonvertrekken voor de landheer op de piano nobile en graanopslag op zolder. Het tympaan en de loggia zijn breder dan de centrale zaal.

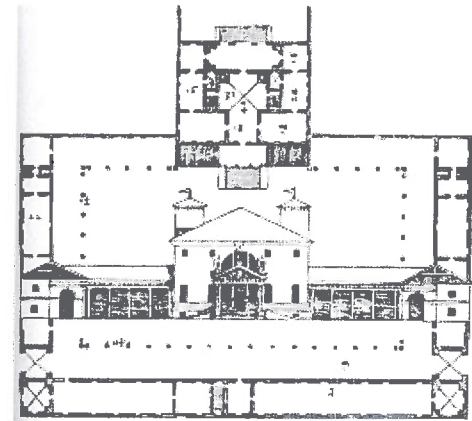
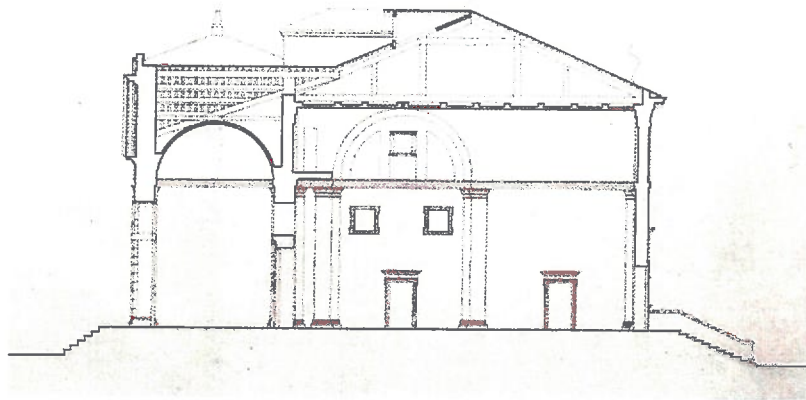
Quattro Libri

VILLA PISANI / VIA RISAIE 1 / BAGNOLO DI LONIGO (1542)

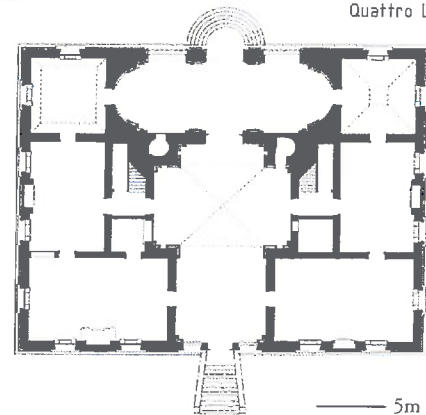
Nu een voorname Venetiaanse opdrachtgever. Een keerpunt in de carrière van Palladio.
Een enorm landgoed van 1200 velden. Door de overvloed van water werd geprobeerd hier rijst te verbouwen.

Het gebouw is voltooid met een, nu verdwenen, grote barchessa met twee duiventillen tegenover het hoofdgebouw. De huidige barchessa is later gebouwd.

De assen van de drie wegen aan de overzijde van de rivier komen samen in de loggia. Dit heet een 'patte d'oie', en is het eerste bekende voorbeeld daarvan. De rivier is later bedijkt.

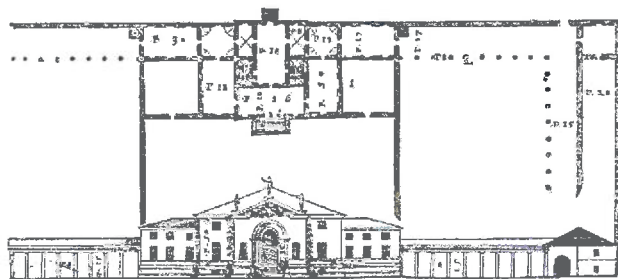
Quattro Libri

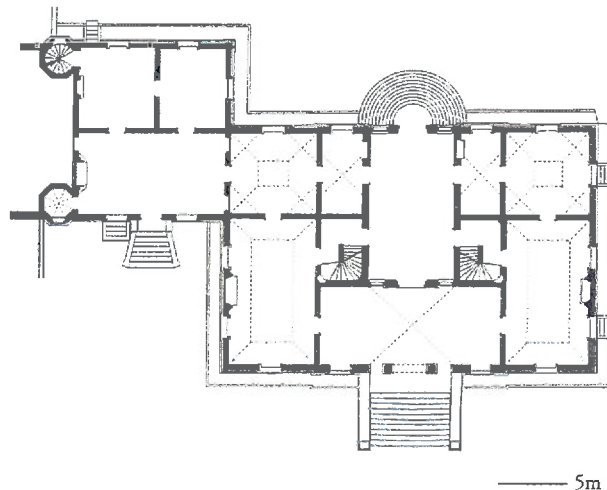
VILLA POIANA / VIA CASTELLO 43 / POIANA MAGGIORE (1546)

Ligt op een heuvel en domineert visueel de wijde omgeving. In het ontwerp in de Quattro Libri wordt het erf geordend in een aantal ruime hoven met barchessa's en tuinmuren. Slechts één barchessa is gebouwd. Later is er verder gebouwd afwijkend van Palladio's ontwerp.

Let op de Serliana en de dubbele boog met de vijf ogen. Gepleisterde en geprofileerde baksteen. Er zijn aanwijzingen voor polychrome gevelafwerking.

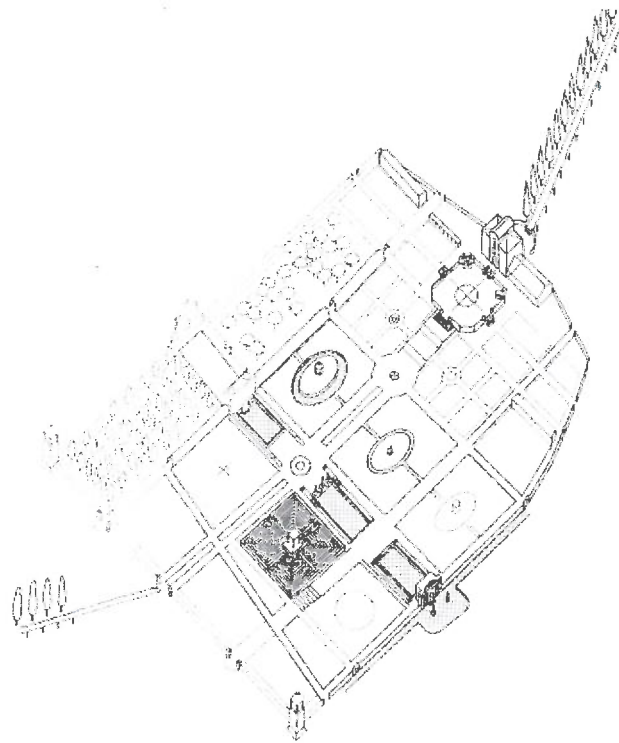

Quattro Libri

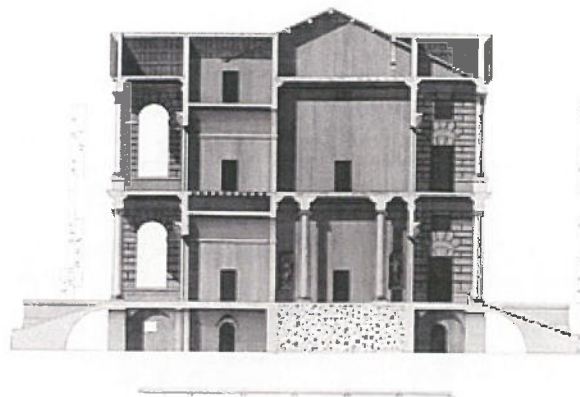
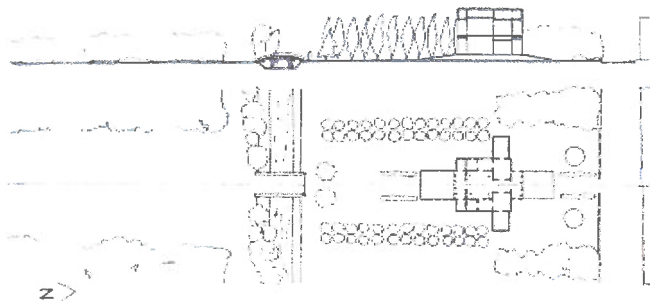
VILLA BARBARIGO MET HET PARK DONNA DALLE ROSE / VIA BARBARIGO 15 / VALSANZIBIO

Een 16e eeuwse villa met een park van 16 ha. Renaissancetuin met beelden, waterwerken, bouwwerken en een labirint. Het ontwerp wil de benadering van de villa laten ervaren als de ontwikkeling van de mens naar zijn vervolmaking (in het hiernamaals). De heuvels vormen een komvormige omhelzing van het vlakke gebied. Het park en de villa werden bereikt over water door een monumentale poort.

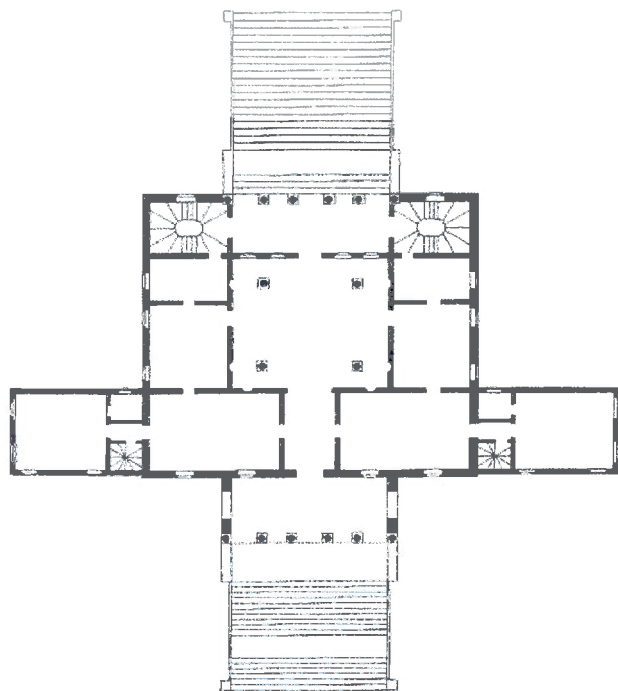

VILLA CORNARO/ VIA ROMA 104 / PIOMBINO DESE (1552)

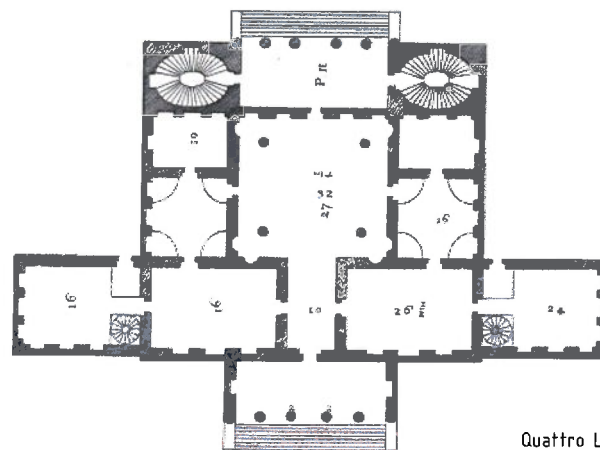
Gebouwd voor een machtige Venetiaanse opdrachtgever, die een grote rol speelde bij het ontwikkelen van de landbouw door ontginnen, bevoeien en ontwateren. Hij presenteerde landbouw als een humanistisch ideaal (inspiratie door Romeinse teksten). De villa werd bewoond voordat ze was voltooid. De zijvleugels en de verdieping zijn afgemaakt onder leiding van Scamozzi. De villa presenteert zich pontificaal aan de doorgaande weg. Aan de overzijde bevindt zich een deel van de landerijen en de molen. Loggia's aan voor- en achterzijde.

Door de open haarden in alle kamers was het ook in de winter bewoonbaar. De begane grond is vooral voor de ontvangsten, de verdieping voor het wonen. De zolder werd gebruikt als centrale graanopslag, het kapitaal van de eigenaar. De beide trappen hebben tegengestelde looprichtingen. Eén om het graan naar boven te dragen, de andere om af te dalen. Koele lucht komt in het trappenhuis via luchtkanalen van af de vijver.

Villa Cornaro

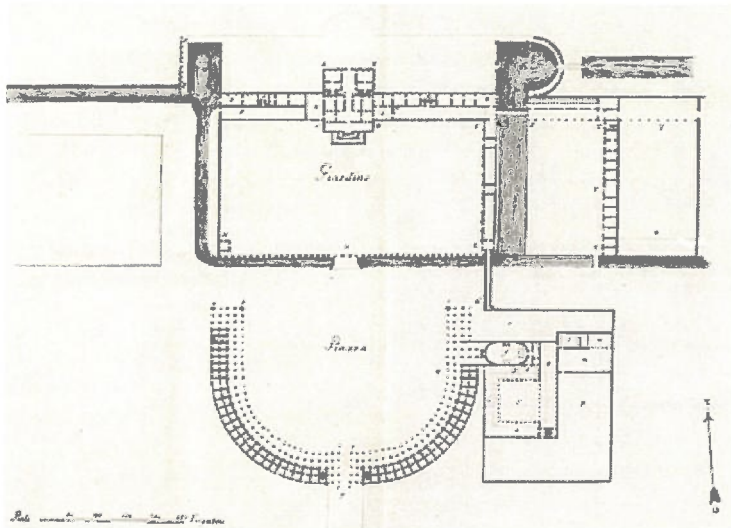

Quattro Libri

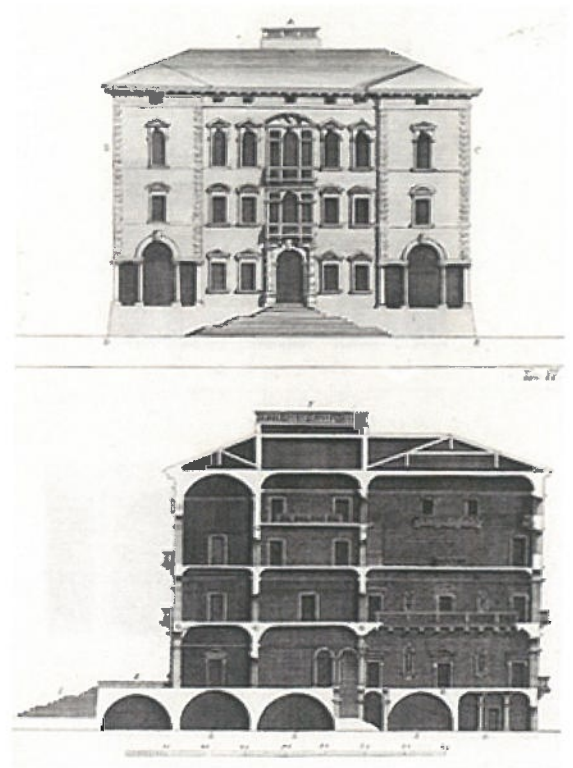

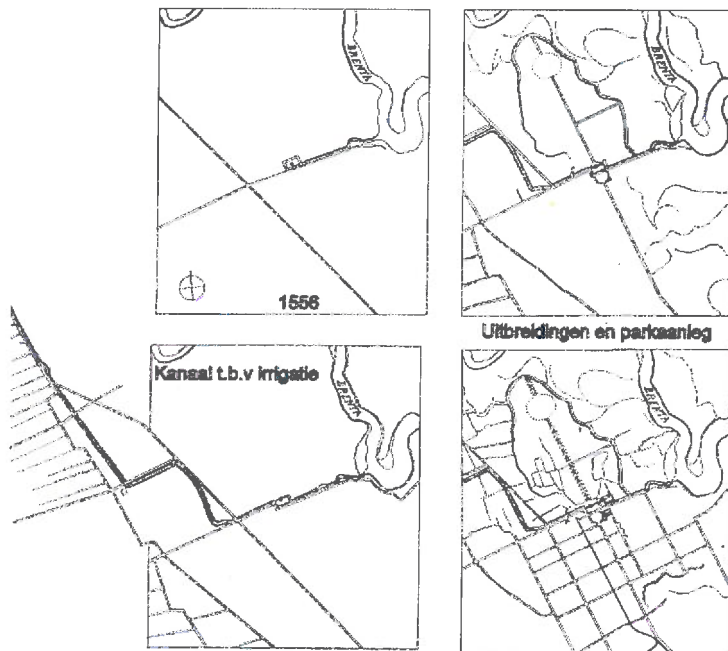
Quattro Libri

VILLA CONTARINI / VIA L. CAMERINI 1 / PIAZZOLA SUL BRENTA (1546)

Het centrale gebouw, ontworpen door Palladio, is gebouwd op de fundamenteën van een middeleeuws kasteel. Een kanaal werd gegraven naar de Brenta ten behoeve van irrigatie. Later is het complex verbouwd en uitgebreid. De landbouwfunctie is verdwenen. Het park is een lusthof geworden voor welgestelden uit de Veneto. Er kwam een kwartcirkelvormig gebouw met gastenverblijven, bibliotheek, expositieruimten, een ceremoniële toegangsroute, een kapel enz.

Villa Contarini

BOTANISCHE TUIN / VIA ORTO BOTANICO 15 / PADUA

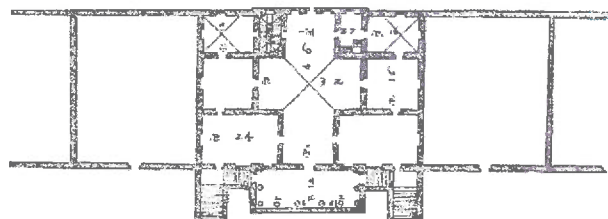
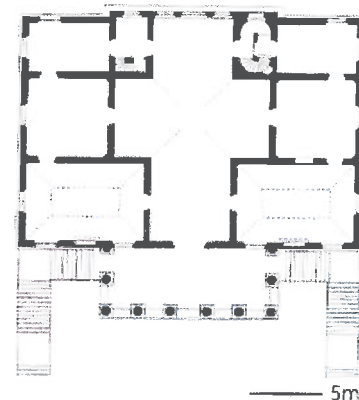
Gesticht in 1545, ten behoeve van het kweken van medicinale planten. Ontworpen door Daniele Barbaro (een vierkant in een cirkel, verdeeld door twee paden gericht op de windstreken). Later zijn fontein, poorten, beelden en broeikassen toegevoegd. Oudste botanische tuin verbonden aan een universiteit. UNESCO erfgoed 2 ha.
(geen afbeelding)

VILLA FOSCARI ('LA MALCONTENTA') / VIA DEI TURISTI 9 / MALCONTENTI DI MIRA (1559)

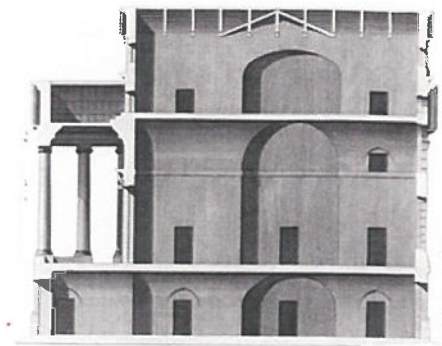
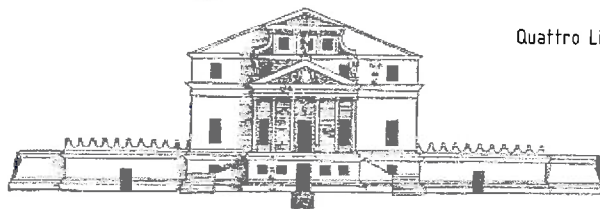
Een vrijstaand volume zonder agrarische bijgebouwen, goed bereikbaar per boot van uit Venetië. De villa grensde met een laad- en loskade aan het water. De opdrachtgever was een van de machtigste mannen van Venetië. De villa moest een vorstelijke uitstraling krijgen. Alles draagt daar aan bij. De situering, het volume, de hoge sokkel als van een tempel, de majestueuze dubbele trap, de decoraties binnen, enz. Er waren twee kleuren stucwerk: Rood voor de schachten van de zuilen en de gevelbanden, wit voor de muren, sokkels en kapitelen. De achtergevel ligt op het zuiden. De centrale hal wordt verlicht door hoge boogramen, die de gewelven van de centrale hal volgen en het tympanon doorbreken.

Er woonde een vrouw die ondanks al het moois erg ongelukkig was.

De montessorischolen van Hertzberger aan de Apollolaan in A'dam zijn geïnspireerd op het ruimteplan van deze villa.

Quattro Libri

SUGGESTIES VRIJ PROGRAMMA VENETIË

(zie ook www.mimoo.eu)

1. PUNTA DELLA DOGANA / SALUTE 2

Vroeger een douanekantoor, nu door Tadao Ando gerenoveerd tot een museum.

2. PALAZZO GRASSI / CAMPO SAN SAMUELE

Het laatste palazzo gebouwd aan het Canal Grande na de val van de Venetiaanse republiek in 1797. Het neoklassieke gebouw is gerenoveerd door Tadao Ando tot een kunsthall met tijdelijke tentoonstellingen.

3. BRUG OVER CANAL GRANDE / CALATRAVA / PIAZZALE ROMA

4. GEBIEDSONTWIKKELING DOOR GINO ZUCCHI

Woningen en renovatie van industriële gebouwen op eiland la Giudecca, niet ver van Il Redentore.
Calle delle Scuole, Fondamenta delle Scuole, Campo della Speranza, Corte grande.

5. SPAZIO VEDOVA / SESTIERE DORSODURO 46

Tentoonstellingsruimte met ingrepen van Piano

6. TOTENTINI KLOOSTER / SANTA CROCE 191

Scamozzi, nu faculteit Architectuur van de universiteit (IUAV). Ingang door Carlo Scarpa, vlakbij Piazzale Roma.

7. PALAZZO QUERINI STAMPALIA / CASTELLO 5252

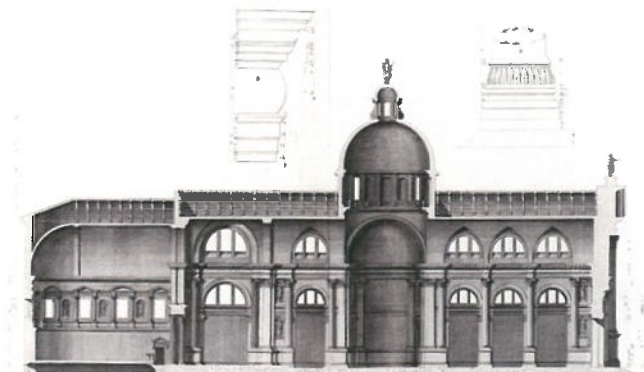
16e eeuwse paleis tussen Rialto en San Marco. Nu een galerie van de Querini Stampala foundation, met ingrepen van Scarpa en later Botta.

8. PALAZZO FONDAZIONE MASIERI / DORSURO 3900

Nu een museum bij Palazzo Balbo

9. OLIVETTI SHOWROOM / PIAZZA SAN MARCO 101

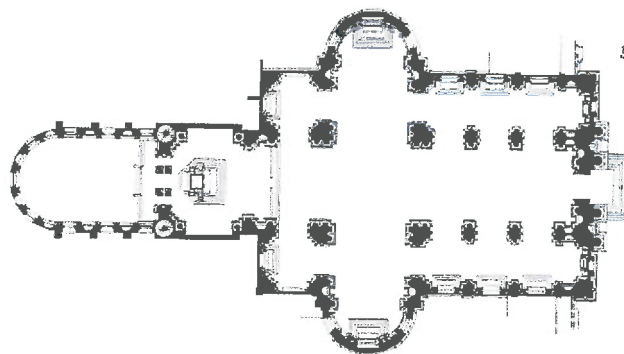
SAN GIORGIO MAGGIORE / ISOLA DI SAN GIORGIO MAGGIORE / VENETIË (1565)

Het meest complexe en moeilijke project van Palladio. Hij kreeg de opdracht nadat hij de refter van het (zeer rijke) klooster had ontworpen. De gevel is pas in het begin van de 17e eeuw gebouwd, iets afwijkend van Palladio's ontwerp (zonder de portico, die het gebouw te veel zou hebben doen lijken op een Romeins paleis uit de keizertijd). Het interieur is een sequentie van vier verschillende ruimten. Het schip met tongewelf wordt geflankeerd door drie kruisgewelven aan weerszijden. Daarna een verbreding met twee apsissen en verhoging met een cilinder en een koepel.

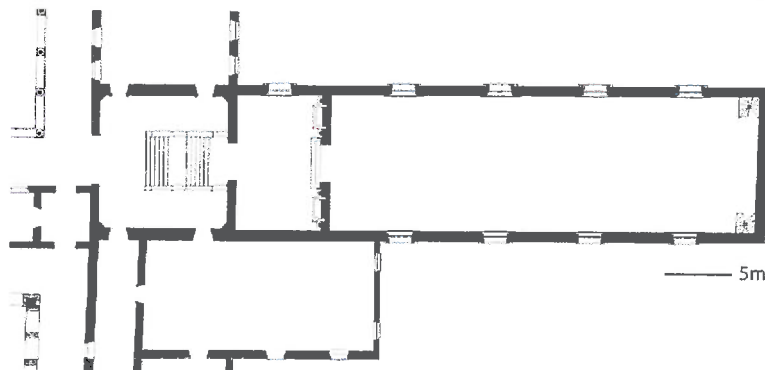
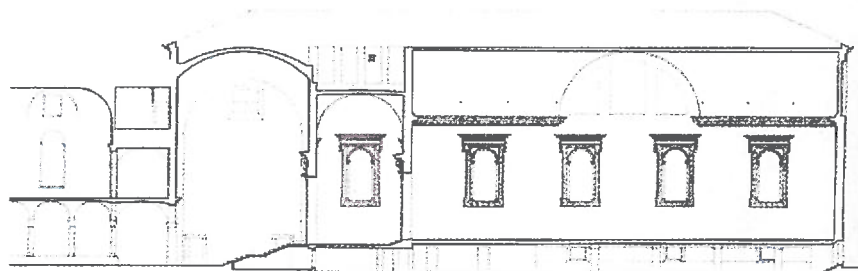
Dan het presbyterium, een ruimte met doorkijken naar het koor tussen de kolommen door. De diepte van de ruimte van het monnikskoor is nauwelijks visueel meetbaar: 'oneindig'. De detaillering van de kolommen, kapitelen en kroonlijsten is zeer plastisch en verbindt de zeer verschillende ruimten. De randen van de bogen waren ooit rood. Het gebouw speelt binnen met assen, langs, dwars en omhoog en buiten met de stad. De klokkentoren is uit de 18e eeuw.

Aldo van Eyck was onder de indruk van een ontroerend detail. De verschillende schaalniveaus van de gevel (van ver af gezien over het water, en van dichtbij als je naar binnen gaat) zijn doorgewerkt tot de profilering van de sokkels van de pilasters die behoren bij het lagere volume van de zijvleugels.

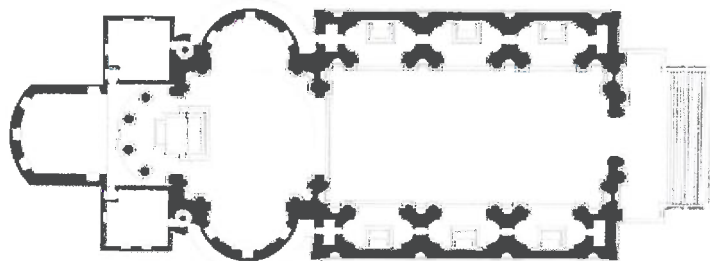
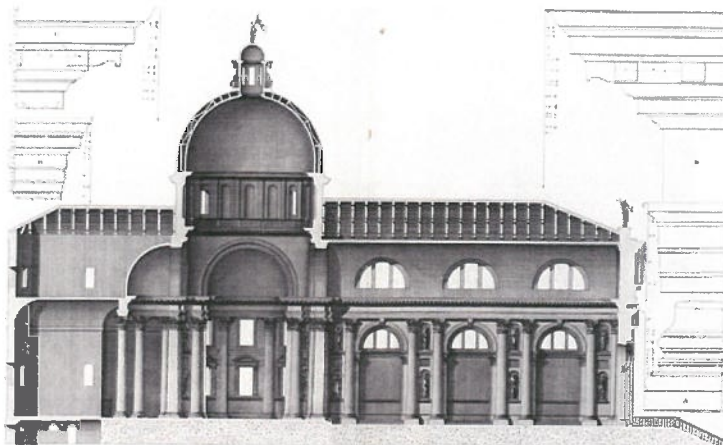

DE REFTER VAN HET KLOOSTER VAN SAN GIORGIO MAGGIORE (1560)

Het betreft een verbouwing en voltooiing van een ouder gebouw tot een van Palladio's meesterwerken. Een prachtige sequentie van ruimtes in een lange as met verschillende niveaus en gewelven. Entreehal met brede trap, tussenuimte met roodmarmeren wasbekkens, (lijken op sarcophagen) en de eetzaal met tongewelf en dwarsgewelf. Blinde ramen in de gevels waren bestaand. Palladio heeft het lijstwerk toegevoegd.

DE 'REDENTORE' CAMPO SS, REDENTORE 195 / GIUDECCA VENETIË (1577)

5m

In de zomer van 1575 was er een pestepidemie waardoor in drie jaar 50.000 mensen stierven (1/3 van de bevolking van Venetië). In 1576 vroeg de senaat om goddelijke hulp en beloofde een kerk genaamd 'de Redder' te bouwen.

Snel werden plek, architect en ontwerp gekozen.

De fundering begon in mei 1577. Op 20 juli werd het eind van de pestepidemie gevierd met een processie over een pontonbrug naar de bouwplaats. Deze traditie wordt nu nog in ere gehouden. Geen marmer maar baksteen. Terracotta voor de kapitelen.

De sequentie van de verschillende ruimten is bijzonder harmonieus. De ruimten zijn helder gedefinieerd en verschillend van elkaar, met prachtige overgangen en samenhang (o.a. door de horizontaal doorlopende kroonlijst). Een geraffineerd spel met maten en schaal. Te zien als vroege barok. Een topwerk.

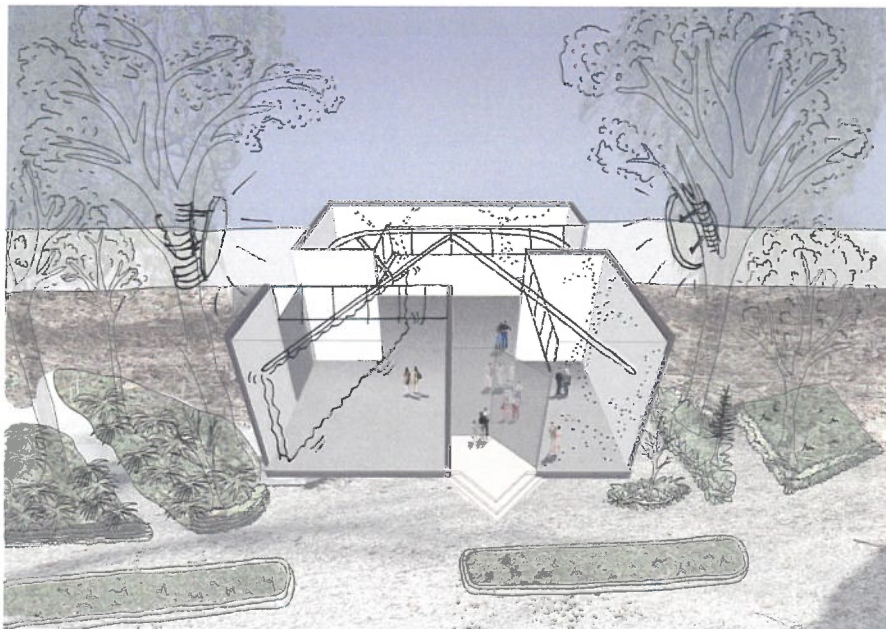
'SAN FRANCISCA DELLA VIGNA' / CAMPO DELLA CONFRATERNITA / SESTIERE CASTELLO VENETIE (1564)

De kerk is 30 jaar eerder ontworpen door Sansovino. Door de invloed van Daniele Barbaro kreeg Palladio de kans om de gevel te ontwerpen. De gevel toont de achterliggende volumina: Schip en zijbeuken. Beide kolomsystemen staan op dezelfde sokkel. Er was ernstig meningsverschil over het toepassen van klassieke vormen (zuilen, tympaan e.d., die horen bij een niet Christelijke beschaving) bij een Christelijke kerk.

ARCHITECTUURBIËNNALE IN VENETIË

Gesitueerd in de Arsenale (een grote expositieruimte in voormalige depotruimten van de Venetiaanse vloot) en in de Giardini met landenpaviljoens (o.a. van Hoffmann, Aalto en Scarpa). De hoofdcurator is David Chipperfield. Het thema is; 'common ground'. De Nederlandse inzending (in het paviljoen van Rietveld) wordt verzorgd door Petra Blaisse van Inside Outside.

Nederlands paviljoen

||||| PALLADIO / VENETIE 2012 |||||

||||| 12 - 18 SEPTEMBER ||||| A ET A STUDIEREISGIDS |||||